

„INDIË ROEPT”. (III.) (Slot.)

Wij menen soms de gemeenten en Gods zaak te dienen door veel soepelheid. De jonge christenen hebben nog niet het juiste inzicht in de Schrift, zij leven nog in een niet-christelijke maatschappij enz., enz., het zijn allemaal goed bedoelde pogingen doch zij zijn levensgevaarlijk.

Met christenvrouwen heb ik over deze dingen gesproken. Enkel van haar waren zelf vroeger bijvrouw geweest. Zij zeiden dit: „De man die christen wordt als hij meerdere vrouwen heeft, moet van zijn bijvrouwen scheiden, met de verplichting haar te onderhouden”. Ik antwoordde: „wie van haar mag hij dan behouden en hoe moet het dan, als hij haar niet onderhouden kan?” Direct zeiden zij: „de eerste vrouw moet hij houden en als hij de anderen niet onderhouden kan, moet de gemeente het doen”. Wanneer een christen bidt: „Leid mij niet in verzoeking”, dan mag hij niet in de voortdurende verzoeking blijven leven en wij weten, uit bittere ervaring, dat het huwelijk in polygamie een dagelijkse verzoeking tot allerlei zonden is voor alle betrokkenen.

Zie dat geeft te denken. Deze vrouwen weten wat het is, zij kennen dit leven. Zij zien nu, dat in het onderhouden van Gods geboden grote loon ligt en zij voelen het monogame huwelijk als eis van God.

Men beroept zich voor toelaatbaarheid van polygamie in de gemeenten op het Oude Testament, terwijl Christus teruggrijpt naar den beginne.

Heeft het dan geen waarde dat wij, als christenen, nu Gods volle openbaring hebben?

Wanneer men meent, dat Gods Woord het monogame huwelijk niet eist, waar moeten wij dan heen met al die teksten die ons spreken over het huwelijk als schaduw van de verhouding tussen Christus en Zijn kerk?

Wij moeten de duidelijke eis van Gods Woord handhaven, om de eenvoudige reden dat wij hem niet mogen verzwakken. Ongetwijfeld zullen de eisen van Gods Woord t.o.v. deze dingen voor meerderen een belemmering zijn, doch dat ligt niet voor onze verantwoording.

De rijke jongeling stoot zich ook aan Jezus' absolute eis, hij gaat bedroefd weg, doch Jezus doet van Zijn eis niets af.

De geboden Gods moeten wij de mensen prediken en leren te onderhouden. Natuurlijk komt er dan verzet. Immers de mensen leefden tot dusver naar het goeddunken van hun eigen hart en nu gaan zij aan alle kanten stuiten op het „gij zult niet”.

De gedachten aan zelfhandhaving en zelfverlossing zullen zij los moeten laten, indien zij door Christus behouden willen worden. Het redeneren over de godsdienst en het voortduren op de adat-verhalen is dan uit, want zij moeten kiezen. Ten opzichte van Gods geboden zijn er maar twee mogelijkheden, gehoorzaamheid of opstand, terwijl zij zo graag een derde mogelijkheid zouden scheppen.

Worden wij op deze wijze geen harde boetpredikers, als wij zo scherp de eis tot bekering stellen? Neen! Achter de geboden Gods staat Zijn grote liefde. Zo moet het, anders kan het niet. God zegt tot Israël: „Zoo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere Heere, zo Ik lust heb in den dood des goddeloozen! maar daarin heb Ik lust, dat de goddelooze zich bekeere van zijn weg en leve. Bekeert u, bekeert u van uwe boze wegen; want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?”

Het gebod Gods bedoelt het heil des mensen, niet zijn ondergang. Zo moeten wij het gebod prediken. Zo wordt de wet tuchtheester tot Christus. Christus Jezus, Hij is de zuivere Wetshandhaver, doch ook de enige Wetsvervuller, want Hij is de Middelaar. Gebod en belofte staan naast elkaar. God eist, dat is het eerste, God geeft, dat is het tweede.

De prediking der verzoeking stelt zware eisen aan hem of haar die haar bedient. Wij mogen van Gods eis niets af doen, en er ook niets bij doen. Slaven van het Evangelie zullen we moeten zijn, anders misbruiken wij het.

III. Hoe trachten wij deze moeilijke opdracht uit te voeren?

Dag aan dag moeten wij in de concrete situatie Gods Woord brengen aan haar die Hem niet kennen. Zij denken van niet, doch zij hebben met God, en God heeft met haar te maken. De eerste hoofdstukken van Genesis laten God zien als Schepper en Eigenaar van allen en alles. Zijn trouwe Vaderlijke komt hier duidelijk uit. De gelijkenissen van den goeden Herder, de verloren zoon, de arbeiders in de wijngaard, geven telkens gelegenheid de betrekking tussen God en mens scherp te belichten.

Het valt mij telkens op, dat deze gelijkenissen haar treffen. Die Herder is vol liefde, de zoon is onbegrijpend, de Heer van de wijngaard is rechtvaardig, zij stemmen het U direct toe. Even later, bij de verklaring, zijn zij zeer verwonderd en teleurgesteld, zij hadden niet gedacht dat zij persoonlijk daar iets mee te maken hadden, dit is geen schoon verhaal zonder meer. Zij weten dan heel goed, dat het waar is. Volmondig zei laatst een prijari-vrouw: „u hebt gelijk, het is zo” en..... dat meende zij.

Het is nog niet lang geleden dat een Raden Ajoe uit medelijden met ons, ons een klein flesje met inhoud aanbood. De inhoud was olie, die de geesten op een afstand hield, als wij die olie gebruikten, hadden de geesten geen vat op ons. Zelfverlossing.

Direct zei mijn collega: „het spijt mij, raden Ajoe, doch die olie kan mij niet helpen, want het kwaad zit al zo diep in mijn leven. Mij helpt geen olie, die de geesten afweert, ik heb iemand nodig, die het kwaad uit mijn ziel haalt. De geschiedenis van den bezetene van Gadara werd gelezen en verklaard.

Het lijden en de dood grijpen de mensen, wij kunnen er niet uit komen in eigen kracht. In geschiedenissen als o.a. de storm op het meer, de maanzieke knaap, de genezing van de tien melaatsen, de opwekking van het dochtertje van Jairus enz. zien wij telkens weer dat mensen uit nood en lijden door Christus worden gered.

Het syncretisme zit er diep in. Een duidelijk voorbeeld. Wij zijn bij een vrouw op bezoek die al lang op de koempoelan komt. In de loop van het gesprek zegt zij: „Het is wat de godadienst betreft hetzelfde als hier. Wij hebben hier één Gouverneur en de Soenan en de Mangkoe. De Gouverneur staat boven de anderen, doch zij bedoelen alle drie hetzelfde. Zo is het ook met de godsdienst. Daar zijn: God, Mohammed, en Jezus; God staat bovenaan doch ze bedoelen alle drie hetzelfde”. Deze vrouw, had in een ander verband, pas toegestemd dat Jezus de Zoon van God was en daarom vroeg ik verlot, Hem op de gedachte te mogen laten antwoorden door Zijn Woord. (Joh. 14:1-6.)

Op een andere dag putte de zendingszuster zich uit, om toch vooral duidelijk te maken, dat wij een Verlosser nodig hebben.

Het ging niet, alle aandacht van de toehoorder was geconcentreerd op de siriipruim die zij klaarmaakte en zij graaide achter zich naar de kwispeldoor. De Javaanse christenvrouw die bij mij is, neemt de leiding van het gesprek als volgt over. „Oudere zuster, vanmiddag moet ik uit”. Dat hoort de vrouw en vraagt: „Waarheen?” „Ik moet naar de stad; dat zal niet meevallen want het is nu al donker, vanmiddag regent het zeker en ik heb geen regenscherm, dus moet ik een regenscherm kopen of er een lenen”. „Leen er dan een”, zegt de vrouw. „Ja, dat zal wel moeten, want ook al regent het, ik moet uit en droge kleren kan ik niet meenemen, want die heb ik niet”. Dat was duidelijke taal en de aandacht was er. Toen ging onze vriendin verder en zei: Zo is het nu ook met onze ziel, die moet straks ook uitgaan, want wij moeten sterven. En er hangt een bui, de bui van Gods toorn over onze zonden. Als de ziel nu geen regenscherm heeft, treft haar die bui. Dan treft haar de straf van God. Maar... God heeft ons lief, God zelf geeft ons het regenscherm, dat de bui van zijn toorn over onze zonden wil opvangen. Immers, Hij heeft ons den Heere Jezus gegeven. Wij hebben zonde gedaan, maar de Heere Jezus is er voor gestraft. Hij is a.h.w. de pajoeng, die de bui van Gods toorn over onze zonden heeft opgevangen. Er is maar één Verlosser dien God zelf aan de mensen heeft gegeven, dat is Zijn Zoon, Goesti Jesoes”.

Wanneer de vrouwen wel gevoelen wat haar plicht is t.o.v. Gods gebod, dan proberen zij er zich aan te onttrekken. Zij redeneren dan als volgt. Wij kunnen God toch ook wel liefhebben in ons hart, al zijn wij geen christen en al zijn wij niet gedoopt. Mijn helpster ging op deze opmerking als volgt in. „Daar is een flinke man die graag soldaat wil worden bij den Mangkoe. Hij maakt zijn opwachting en belooft dat hij den Mangkoe trouw zal dienen. Hij wil een ijverig en flink soldaat zijn, maar..... nu moet de Mangkoe hem ontslaan van één plicht. Hij wil n.l. niet verplicht worden om de uniform te dragen, dat vindt hij niet prettig, want dan weet een ieder dat hij soldaat is. Wat zegt de Mangkoe dan? „Man, ga weg, als jij je voor mijn uniform schaamt, dan hebben al je beloften voor mij geen waarde”. God wil ook niet alleen dat wij Hem liefhebben, neen, wij moeten Hem dienen. Wij moeten Zijn Naam belijden en als christen bekend willen staan.

Het is niet gemakkelijk altijd Gods Woord te laten spreken, zo dat het tot de vrouwen spreekt. Het werk vraagt derhalve niet alleen al onze kracht, maar ook heel ons verstand. Het is moeilijk want de vrouwen zitten zo vast.

Maar onze God en Vader, die van ons eist, dat wij Zijn Woord brengen naar Zijn wil, geeft ook. Wij behoeven Zijn geboden niet op te diepen uit ons eigen hart, want wij hebben Zijn Woord en meer nog. Als zondaren kunnen wij Gods Woord alleen maar bederven en misvormen, maar..... Zijn Geest is uitgestort ook op Zijn dienstmaagden. Die Geest van Christus wil ons alles leren. Hij wil onze Leidsman zijn op de dagelijkse zwerftochten door de kampong, ook wanneer het zwaar is gehoorzaam te zijn. De leiding des Geestes in ons werk is echter geen waarborg voor zichtbare resultaten op ons werk en dat willen wij zo graag. Telkens komt tot ieder, die in de zending werkt, de verzoeking om toch vooral soepel te zijn en vooral beleefd, want anders zouden de mensen wel eens weg kunnen blijven en — dan zijn wij zo teleurgesteld. Dus daarom maar iets toegeven en het kwaad vooral geen zonde noemen? Neen! De zegen van ons werk ligt vast in Gods beloften, niet allereerst in wat wij zien. Wij zijn allen verantwoordelijk voor onze opdracht, niet voor haar uitwerking.

Mag ik nu nog eens de vraagstelling van het derde punt dezer inleiding herhalen?

Hoe vervullen wij, zendingsarbeiders, onze opdracht? Hier hoort ook bij: hoe vervullen wij deze opdracht ten opzichte der inheemse vrouw?

En is het dan niet zo, dat op de meeste zendings-terreinen het aantal mannelijke zendingsarbeiders, die toch geen vrije toegang krijgen tot de vrouwenwereld, een te grote getalssterkte vertoont in verhouding tot het aantal vrouwelijke directe zendingsarbeiders?

Ik beschuldig hier niet, want ik weet het immers wel dat de opleiding in Holland en elders meer mannelijke krachten ter beschikking stelde dan vrouwelijke! en dat dus als vanzelfsprekend het aantal mannelijke groter werd dan dat der vrouwelijke!!

Maar, na alles wat ik U heb mogen mededelen, bent U het niet met mij eens, dat, voor de juiste vervulling onzer opdracht, ons werk schreeuwt om vrouwelijke krachten? En zou niet van deze conferentie een stimulans uit kunnen gaan tot alle zendingscorporaties, om meer sterke vrouwelijke krachten tot deze arbeid op te leiden?

Ik sprak daar van sterke vrouwelijke krachten. Broeders en zusters, mag ik dat eens uit eigen ervaring toelichten?

Wilt U eens indenken wat het zeggen wil, dag aan dag te voet of per fiets, in de warmte, de kampong in te moeten gaan. Let er wel op, niet alleen Zondags, maar dag aan dag! En dan te voet. Kampongpaden laten nu eenmaal geen autovervoer toe. Bedenk daar bij, dat wij hier 5 maanden regentijd hebben. Dan wordt het een ploeteren door de modder, van een gewone wandeling is geen sprake meer.

En weet U wat ons dan wacht?

Daar is in de eerste plaats die uiterlijke ellende, die elke beschaafde vrouw ter harte gaat, die haar soms zo schokt: de viezigheid, de onhygiënische levenswijze, de armoede, de vervuiling, de kampongverzorging der kinderen, een zusje dat voor de kleintjes zorgen moet omdat vader koeli is, en moeder als bediende, of op de pasar tracht te verdienen, een kraamvrouw die we op een hopeloze manier haar baby zien verzorgen, een zieke die op de kale ambèn ligt te genezen of misschien langzaam erger ligt te worden.

U kunt niet geloven hoe sterk dan het verlangen wordt, daar wat aan te kunnen doen, en dan het machteloos staan.

Denkt U dat beide dingen: en het sjouwen en zoeken in de kampong, en het aanschouwen van al die narigheden niet sterke vrouwen vereisen?

En dan in de tweede plaats: alle gesprekken in de vreemde taal. Broeders: als U gepreikt hebt in een inheemse taal, hoe voelt U zich dan? Wij weten het allemaal, wat een worsteling en daardoor wat een inspanning het is, en hoe moe U bent als het Woord weer gebracht is.

En wilt U dan eens bedenken, dat zendingszusters dit dag aan dag moeten doen. En zeker: wij krijgen er een grote vaardigheid in, maar wilt U wel geloven, dat men om 1 uur doodop is, juist ook door dat spreken in die vreemde taal.

En ten derde: Wij komen midden in het dagelijkse leven, hebben ons natuurlijk voorbereid, maar moeten soms toch onze voorbereiding laten rusten, om aan te grijpen wat we zagen, opdat het een levend woord blijve. Dan het in gedachten zoeken naar een gedeelte uit Gods Woord, en dan het direct toepasselijk maken.

Broeders en zusters, denkt U niet te licht over dit werk, het is zo zwaar.

Ik meende dit nog eens alles onder Uw aandacht te moeten brengen, er U even een sterke indruk van te geven.

Als wij onze opdracht zo goed mogelijk willen vervullen, laten wij dan het vrouwenwerk, het brengen van Jezus' Woord, vol van mededogen, in de kampong, midden in het dagelijkse leven, toch wat meer aandacht geven, dan het tot nu toe had.

Laten wij allen aandringen op het uitzenden van goed onderlegde vrouwelijke krachten, op sterke vrouwen, die geloven. En laten wij in Indië zelf de handen aan de ploeg slaan, die dit deel van 's Heeren wijngaard zal kunnen bewerken.

God van den hemel zal het ons doen gelukken, wij willen het immers doen in trouwe gehoorzaamheid aan Zijn bevel, en tot Zijn eer!!

L. GOEMAAT.

Solo, 13 October 1939.

VAN HET HEERLIJK AMBT

Hoe maak ik mijn preek?

IV.

De keuze van een tekst.

Het eerste, wat ik dan te doen heb, als ik mij zet tot het maken van mijn preek, is het kiezen van een tekst.

Eén van de fouten, die hierbij telkens gemaakt worden, een fout, die zelf weer oorzaak is van tal van moeilijkheden, is deze, dat men zijn tekst te laat kiest.

Er kunnen natuurlijk omstandigheden zijn, die ons dwingen tot het kiezen van den tekst heel in het laatst van de week; bijzondere, op het leven en denken van de gemeente beslag leggende gebeurtenissen; maar dat is dan toch een hooge uitzondering.

In den regel moet ik 's Maandagsmorgens weten, waarover ik den volgende Zondag zal preeken. Dat geeft in de eerste plaats een gevoel van rust. Voor den angst, die anders, misschien alleen wel uit het onderbewuste, mijn leven beïnvloedt, den angst: „o, als ik nu eens niet een geschikten tekst kan vinden?” is dan geen plaats.

Den tekst te hebben zal onmiddellijk het vernieuwende besef geven, dat men voor een deel reeds klaar is, voor een deel de overwinning reeds behaald heeft in de worsteling, die het maken van elke preek beteekent.

Zoo alleen krijgt men ook den noodigen tijd om zijn tekst niet alleen te bestudeeren en te exegetiseeren, maar om zich ook zoo eigen te maken de boodschap Gods aan Zijn volk in dien tekst, dat die boodschap bij ons vleesch en bloed is geworden, en wij ze levendig, vrij, krachtig en klaar tot de gemeente kunnen brengen.

Welke geesteswerkzaamheid er voor noodig is om hietoe te komen, hoop ik in 't vervolg te zeggen; nu zeg ik alléén: „dat krijgt ge, in den regel, niet klaar in één dag. Daarvoor hebt ge de heele week noodig.”

Daarom moet ge, als ge de week ingaat, weten, waarover ge Zondag gaat preeken.

Als iemand zich daar niet aan houdt en dan, aan het eind van de week, zit te zuchten en te zweeten omdat hij niet klaar kan komen en den halven nacht op moet blijven en dan naar den preekstoel gaat met het benauwde gevoel: „hoe zal dit afloopen”, dan heb ik met zoo'n gewurm heelmaal geen medelijden; dan zeg ik: „amice, je hadt maar eerder moeten beginnen en niet 's Maandagsmorgens moeten denken: er zijn nog

zooveel dagen vóór den Zondag; er is nog een zee van tijd; over den tekst kan ik later nog wel eens denken."

Wie zoo doet is ook tegenover de gemeente niet verantwoord.

Een domine heeft zijn tijd niet in eigen hand. Ziekte en sterven in de gemeente kunnen maar zóó beslag leggen op den Vrijdag en op den Zaterdag. Maar als dan in het begin van de week al niet met de preek begonnen werd, dan zal men zich van dien arbeid moeten afmaken, met te zeggen: "Ik kan niet, ik moet preeken maken"; of, als men dat niet durft, zal men daarin bezig zijn met een benauwd hart, waaronder en de domine zelf en zijn werk lijden moeten.

Ik weet wel, als een domine ook op Zaterdag blijf geeft over zijn tijd te kunnen beschikken, dan zegt men in de gemeente wel eens: "leek mij beter, dat hij vandaag maar op de studeerkamer bleef."

Maar daar moet men zich niets van aantrekken. Want als de domine zegt: "ik heb vandaag geen oogeblik tijd", dan zijn er anderen, die zeggen: "moet dat preekmaken nou nog gebeuren, daar zal ook niet veel van terecht komen."

Het praten van menschen kan toch nooit richtsnoer zijn voor ons doen en laten.

Wij moeten ons allereerst voor God verantwoord weten. En dat kan niemand, die met het maken van zijn preek wacht tot het einde van de week, die niet des Maandags zijn tekst reeds heeft gekozen.

"Ja", zegt ge, "maar dat is zoo gemakkelijk niet, een tekst te vinden."

Ik weet dat velen er zoo over denken.

En nu moet ik eerlijk zeggen, dat ik dat niet begrijp, hoe iemand daar moeite mee kan hebben.

Daar ligt nu die heele Bijbel voor ons. Een mensch, al zou hij honderd jaar achtereen elken Zondag preeken, zou nog op geen stukken na met heel dien Bijbel zijn klaar gekomen.

Een overvloed van stof.

En nu stel ik mij voor (wat ik ieder aanraad), dat gij u houdt aan den gang van het kerkelijk jaar. Dan hebt ge eerst den Advent.

Ik geef toe, dat het maken van een Adventspreek behoort tot het moeilijkste, wat men bij het preeken-maken te doen krijgt.

Maar de stof voor de Adventspreek ligt toch voor het grijpen.

Wie maar even let op de wijze, waarop de Heere de komst van Zijn Zoon in het vleesch heeft voorbereid; wie luistert naar de profetieën en die profetieën ziet in het licht van den tijd, waarin; de omstandigheden, waaronder zij uitgesproken zijn, die behoeft toch nooit om een tekst verlegen te zijn?

Dan hebt ge Kerstmis, Oud- en Nieuwjaar, waar de stof zoo klaar is gegeven.

Dan den tijd tusschen Kerstmis en de Lijdensweken.

Nu breiden zich de Evangelien voor ons uit. Al die woorden, al die daden van Jezus.

Wie behoeft nu in den Paschietijd om een tekst verlegen te zijn?

Paschen geeft alweer de stof vanzelf evenals straks Hemelvaart en Pinksteren.

En onmiddellijk na Paschen is daar de rijkdom, die het Woord ons biedt over den rijkdom en de roeping, die voor ons liggen in de Opstanding van Christus.

Na Pinksteren dringen zich aan ons op de teksten, die spreken over het werk van den Heiligen Geest.

En daarna de „vrije tijd", tusschen Pinksteren en Advent, de tijd waarin ge induiken kunt in al die oceaansvolheid van het Woord, waarbij ge nu eens dit, dan dat tot richtsnoer voor uw keuze kunt nemen; Gods gangen in de Verbondsgeschiedenis; de Verbondstaak; het Verbondsheil; de Verbondstoekomst.

Slechts twee dingen kunnen het u moeilijk maken een tekst te vinden.

Onbekendheid met het Woord; dat zou een groote schande zijn, waarover ge het liefst alleen maar met den Heere moet spreken. Hem uw zonde belijdende, om van hetzelfde oogeblik af door nauwgezet bezig zijn met het Woord uw onkunde te overwinnen. Ook kan het zijn, dat ge niet tot een keuze kunt komen, omdat gij vreest, dat ge over die of die stof niet een mooie preek zoudt kunnen maken.

Maar daaraan moogt ge nooit toegeven.

Als de Heere het voor Zijn volk heeft nodig geoordeeld, ook dat stuk openbaring aan Zijn volk te geven, dan moogt gij dat niet laten liggen omdat gij meent daarmee niet een mooi genoeg figuur te kunnen maken.

Dat laatste valt trouwens genoeg mee; wie waarlijk Gods Waarheid preekt, die preekt altijd mooi. Die Waarheid Gods zal altijd haar eigen schoonheid aan de prediking geven.

Hiermee hangt onmiddellijk saam, dat ge ook niet een tekst, waarmee ge eenmaal begonnen zijt, moet laten schieten.

Och, wat een kostbare tijd is daar al mee verloren gegaan, met dat scharrelen.

Even dit probeeren; en als dat niet gaat, maar weer wat anders.

Dat mag niet. Alléén, wanneer het werkelijk niet

gelukt den zin van uw tekst te verstaan, de Gods-gedachte daarin te vinden, moogt ge (en moet ge) dien tekst laten liggen.

Maar nooit omdat het u niet meevallt daar een preek over klaar te krijgen.

Dan komt het er op aan dóór te zetten; te worstelen, te bidden en te denken.

Nooit u gewonnen geven. Elke nederlaag, die gij uzelf in dezen bereidt, breekt uw kracht.

Volhouden, doorzetten.

Zoo wordt uw heilig zelfvertrouwen gestaafd en wordt uw leven als dienaar des Woords al ruimer, al blijer.

D. v. D.

LITERATUUR EN KUNST

„O Absalom".

„O Absalom", door Howard Spring. — A. W. Sijthoff's Uitgevers Mij., Leiden.

Wanneer men als Christen een niet-Christelijke roman leest, zal men steeds weer tot zelf-confrontatie komen. Dit is onvermijdelijk en noodzakelijk. In hoeverre is dit literatuur-product, waarin voor den Christus geen plaats is, voor mij aanvaardbaar? Of wil men, in hoeverre heeft dit eenige waarde? En in zeer veel gevallen zal, na de lectuur beëindigd te hebben, de eenige conclusie zijn: hoe bitter, grondeloos leeg is het leven zonder Christus.

Noemt u dit nu niet louter een negatief resultaat. Het is goed, om deze dingen af en toe onder oogen te zien. Het kan leiden tot een bezinning op eigen bezit, óók op het bezit van een eigen Christelijke literatuur. Maar wél moet men weten, wien men dit boek in handen geeft.

„O Absalom" is te rangschikken onder de „Bekennnis"-romans. Dit lijvige boek van 500 blz. is een doorlopende biecht, een biecht van een vader. De schrijver heeft zijn titel ontleend aan de figuur van Absalom, den afvalligen koningszoon, die het hart van zijn vader brak. En de ontroerende tragiek die tot hoogste uiting komt in David's klacht „O Absalom, mijn zoon, mijn zoon" — ligt ook in deze geschiedenis, die een opmerkelijk knap talent verraaft.

William Essex is, wanneer het verhaal omstreeks 1890 begint, een haveloos Manchestersch straatkind. Niemand stelt eenig belang in hem, ouderliefde kent hij niet, en tot zijn twaalfde jaar is zijn lot bitter en hard. Maar dan komt hij in aanraking met een ouden dorpsdominee, die hem lezen en schrijven wil leeren. Deze oude, Welt-fremde man voedt het straatjongie op met den Bijbel en de klassieken. En hij legt den grondslag voor wat William Essex eens worden zal, een beroemd schrijver. Maar het lijden en de ontberingen van zijn kinderjaren hebben in Essex een soort dwanggedachte doen ontstaan: als ik eens een zoon zal hebben, zal hij alles krijgen wat zijn vader is tekort gekomen.

Als de oude dominee dood is, moet William zelf zijn weg zoeken. Dat brengt hem in aanraking met de O'Riordens, een familie, waarmee hij tot zijn dood toe verbonden zal blijven. Met verbeten krachtsinspanning veroverf hij zich een plaats in de wereld. Hij moet en zal iets bereiken. Het is een eigenaardige figuur, deze William Essex. Koel en berekenend genoeg om de onaantrekkelijke Nellie Moscrop om haar geld te trouwen, en toch ook weer onweerstaanbaar aangetrokken tot de idealistische O'Riordens.

Uit het huwelijk, dat een mislukking is naar alle kanten, wordt een zoon geboren. En van Oliver's eersten levensdag af is heel het streven van den vader er op gericht: mijn kind zal alles hebben, wat hij wil. De plichtsgetrouwe, degelijke Nellie reikt dit zooveel zij kan. Maar haar aandeel in de opvoeding wordt zoo klein mogelijk gehouden. Welbewust gaat de vader te werk en hij peilt zichzelf voldoende om te erkennen: „omdat ik het door Oliver allemaal aan mijzelf geef". Heel tekenend is het voorval op den vijftien verjaardag van het kind. William heeft een zijden pyamaatje als geschenk gekocht, een dwaas-mooi, opgedirkt ding. — Ik bedacht, hoe prachtig Oliver er in die uitrusting uit zou zien, met de pantoffeltjes van zacht rood Marokkaansch leer, die ik ook gekocht had. Daardoor zou ik met grootere gelatenheid kunnen denken aan dat jongetje, dat sliep in het hemd, dat hij ook overdag gedragen had. Het zou mij helpen om dat jongetje te dooden en te begraven."

Oliver groeit op als een mooi kind, dat door zijn stralend uiterlijk ieder voor zich inneemt. Maar al heel vroeg blijkt, dat zijn karakter slap is, leugenachtig en egoïstisch. De vader weigert het in te zien. Langzamerhand moeten zijn oogen er echter wel voor open gaan, en die erkenning is zeer bitter voor William Essex. Oliver bezoedelt en verwoest al wat schoon is en waarde heeft in het leven van zijn vader, hij verwoest het gelukkige gezin van O'Riordens. En tenslotte eindigt dit alles in diepe duisternis. Bij het gebroken leven van zijn eenig kind klaagt de vader: „O Oliver, mijn zoon, mijn zoon —"

Dit alles is met groote dramatische kracht geteekend. De psychologische verwikkelingen in dit boek zijn boeiend beschreven, en de vele menschen die een plaats er in hebben, zijn geen figuren, maar levende wezens. Het meest treft ons wel den eerlijken, vaak onbarmhartig-eerlijken kijk van den schrijver op zijn menschen. De vader is volstrekt geen mooie figuur, die als tegenspeler het karakter van den zoon des te zwaarder moet maken. Daarvoor is zijn eigenliefde veel te groot.

Uit méér dingen dan alleen de keuze van den titel blijkt, dat de schrijver van „O Absalom" in den Bijbel thuis is. Maar de eenige figuren uit dit boek voor wie de Bijbel iets beteekent zijn Nellie Moscrop, haar vader en de uiterst merkwaardige, door godsdienstwaan bezeten kapitein Jude Iscott, die zich een reïncarnatie waant van Judas Iscariot. Nellie wordt geteekend als een bigot, wereld-schuw wezentje, dat op elke vreugde den domper zet van haar Wesleyaansche vroomheid. En de oude, dikke Moscrop, nu, die zegt graag het „psalm-versje" op:

Slechts de godsdienst kan ons geven
Hoop en troost in heel ons leven.
Slechts de godsdienst geeft in nood
Hoop en troost tot in den dood.

En de schrijver voegt daaraan toe: „Ik kreeg weldra de overtuiging, dat hoop en troost de regel van Moscrop's leven geweest waren, en dat hij heel weinig aan godsdienst gedaan zou hebben, als hij daarvan niet hoop en troost, in groote mate, op zijn sterfbed verwacht had."

Dit boek trekt zeer zeker de aandacht. Het boeit u tot het tragische einde toe, omdat de auteur een geboren verteller en een knap psycholoog is. Maar het demonstreert op zeer duidelijke wijze dat het leven zonder Christus een troosteloze nacht is.

M.

GR. GILHUIS-SMITSKAMP.

UIT DE HISTORIE

Dr A. Kuyper over de Belijdenis.

I.

De „alarmkreet" van Prof. Waterink is al weer verklonken.

Even een kleine deining in het leven der kerk-gemeenschap en toen was alles alreede voorbij. Te veel kreten van dit soort zijn in de laatste jaren gestaakt dan dat ze nog zonden kunnen schokken.

Het gaat den hoorders van dergelijke geluiden net als den hond, waarvan „de oude Gispert" eens vertelde. Toen dat beest voor het eerst schuchter in een smederij kwam en voorzichtig snuffelend rondging langs dingen en menschen, daverde op eens de zware voorhamer met groote kracht op het gloeiende ijzer neer, een regen van vonken rondstrooiend. Een felle schok voer door het dierenlijf en met de snelheid van een bliksemstraal schoot het beest de smederij uit.

Doch zie: na eenige weken sliep hetzelfde dier rustig in een hoekje achter de smidse. De dreunende slagen hoorde het niet meer. En de vonken-regen merkte het niet meer.

Alzoo ging en gaat het ook ons volk in deze dagen.

Het weet wel, dat de predikanten, die men wel eens tot een ietwat verdachte „groep" ziet maken, heelemaal geen belijdenisaanranders zijn. Dat ze allermint lijden aan een gemis aan historisch besef. Wie hen kent en hoort en leest, weet, dat ze in geloovige binding aan de Schrift, en in hartelijke aanvaarding der belijdenis „in alle artikelen en stukken der leer", en in dankbare pietetvolle erkenning van het werk der „vaderen", alleen maar goed-gereformeerde domine's willen zijn.

...

Maar nu dit incident weer tot het verleden behoort, is het een geschikte tijd om over de kwestie, waar het om ging, eens rustig de stem van één der Vadersen te hooren.

Dat herinneren aan en — want dat wordt het grootendeels — instemming betuigen met dien „Vader", juist in het „stuk" van belijdenis-gezag en belijdenis-interpretatie, is het meest krachtige bewijs tegen wat als beschuldiging de lucht werd ingezonden.

Het zal tevens onze visie op het wezen eener belijdenis ongemeen verhelderen en verscherpen.

Het zal — naar we hopen — óók meewerken om de suggestie te breken, dat een zekere „groep" met minachtend dedain met name naar de ernstige stem van Kuyper en Bavinck niet meer luisteren wil.

...

Vooraf moet eerst een enkele opmerking gemaakt.

In de psychische gesteldheid, waarin uiteraard iemand verkeert, die tot het slaken van alarm-kreten gedreven wordt, werd de kwestie, waar het om ging, niet erg helder gezien en gesteld.

Zoo geschor- teeren- tisch in- naar h- schap- het ge- gemaak- wonder- gansch- tegen- Het geinter- schap- der o- der- Het histo- geschied- en dus- sche- Neem- Het kerke- pretatie- weegbr- Dan- slag w- logis- gen, w- dus de- worden- Wie daarme- pretatie- interpr- vragen- ringe- wel m- Het schou- Het g- nis — of de- gelee- de tas- van de- geloof- water- of me- zoo vr- Over- gaan l- deden- vraag- in het- nuttig- H.

Al te- uitgave- lezers- dinge- de tijd- deze p- veredel- daad h- Uw o- op go- tigen, zooveel- schiller- kunner- ook zo- indruk- nist op- wordt- en sti- geval- Een- van F- Mees- te veel- die de- werken- niet k- minder- poniste- de Zul- Het is- Nederl- (omstr- opnieu- te ver- kratise- geknub- Wel is- kort ni- Nu dit- rieurs- aanspr- nemen.